

broviliac, ima mu se isto tako priznati prema čl. 9. zakona o dobrovoljnicima i čl. 282. finansijskog zakona za 1922/23. god. ali po odbitku kadrovskega roka i samo u njegovom efektivnom trajanju, shodno odredbi iz čl. 241. zakona o činovnicima. Sa ovih razloga, a na osnovu čl. 228. zakona o činovnicima i ostalim držav. službenicima gradi reda i čl. 34. zakona o Državnem Savetu i Upravnim Sudovima, II. odeljenje Državnog Saveta Presudjuje. Da se poništi rešenje Ministra Prosvete od 3. marta 1924. god. O. N. Br. 11.392.

—Š Ali je bolje biti upokojen po novem čin zakonu ali po staremu zakonu? Zadnjič smo priobčili razsodbo državnega sveta, da pripade upokojencem z nepolnimi leti penzija po novem činovniškim zakonu. S tem se temeljna penzija zviša, naraste pa pri tem komorska doklada in invalidski davek in se znižalo tudi draginjske doklade. Tako dobi upokojenec po novem manj skupnih prejemkov kakor upokojenec po staremu, kar je vsekakor unikum modrosti draginjske uredbe za upokojence.

—Š Tolmačenje o prestatku službe po čl. 111. čim. zak. »Centralna komisija za tolmačenje čim. Zakona« pri ministru pravde v goreni zadevi z dopisom Br. 17.365 od 13. marca 1926. god. izdala sledeče odločbe. Po čl. 111. Zakona o činovnicima državnem službeniku prestatia služba, u slučaju bolesti, kad se navršijo 12 meseci nedolazanja na dužnost. Priladležnosti aktivnog državnog službenika vezane su za njegovu službu i prema tome, kad služba prestane, samim tim prestaju i priladležnosti skončanice sa zvanjem. Kako služba u slučaju čl. 111. prestatie po samem Zakonu, nije ni u koliko od uticaja okolnost što je dočnie doneta odluka, koim je regulisano pitanie službe, sa posledicama predvidjenim Zakonom. — U slučaju učitelice, ako niena aktivna služba prestatia je na osnovi čl. 111. Zakona o činovnicima, 5. juna 1925. godine, njoj aktivne priladležnosti pripadaju do kraja istog meseca u kome je služba prestatia, t. i. do kraja juna 1925. godine, bez obzira na to, što je tek u januaru 1926. godine doneta njena penzija, koja joj pripada počev od 1. jula 1925. godine. — Godine službe za penziju imaju joj se računati do 5. juna 1925. godine, kao dana koga lei se po Zakonu aktivna služba prestata.

## Polemika.

### Zopet Višja pedagoška šola.

(Dalje.)

Sicer pa mislimo, da tov. Fakin sam prav dobro ve, koliko je materialno na bolšem na meščanski šoli. Odkod potem želja med nami, da bi prišli zopet na osnovno šolo, če se nam obliublia tako briljantna bodočnost? To je naš privilegij — evo, zopet ene »jere-mijade« — da bomo še več let občutili fizično in materialno dobrote študiranja ker tu v resnici ne moremo živeti s svojo plačo; ali nas morajo podpirati od doma, ali na se moramo zadolževati vsak mesec za par sto dinarjev; kako pa se vrača dolgove od svoje plače, to pa gotovo tov. Fakin sam ve. Ne pritožujemo se ker smo si to sami izbrali, ali pravico imamo podati jasno sliko svoje-ga položaja, da ne bomo izvedali kot sam posebljen anahronizem, ko se pojavljamo med tovariši. Čufte! tudi mi smo ljudie, in mislim da ne najsibši, tudi naša duša nožna ideale, a ne zamerite nam lih s svojo brezobzirnostjo in samoljubjem.

Pripravljeni smo uvaževati Vaše nauke vedno, tov. Fakin, kadar bodo na mestu, a želimo, da se ne pozablja, da smo tudi mi že v dobi, ko ne rinemo z glavo skozi zid če so v steni vrata, in posebno še, če imamo ključ od njih v svojem žepu. Uvažujte i to, da so tudi med nami »starejši«, ki so še »starejši« od Vas tov. Fakin. So tudi takji med nami, ki so imeli pred svojim prihodom sem že polovico meščansko-šolskega izpita napravljene, na tudi taki, ki imajo že prvi državni izpit na univerzi, in mnogo takih, ki so se več let (!) vestno pripravljali na izpit, a so ga fim odpravili tik pred nosom. In vsi od prvega do zadnjega smo tovariši, ker naš družji vse en cilji. Tori brez brige! Ko bode treba in ko pride čas zato, Vas hočemo vsi po »svojih resničnih zmoglostih« podpirati v »resnem delu« za višji napredek in ugled vsega šolstva, ne samo meščanskih šol. (Kot nam je zna-

no, tudi dosedani absolventi Viš. ped. šole ne drže rok križem).

Žal nam je, da je tov. dopisnik tako malo informiran o našem delu (tudi sedaj, ko smo zaposleni samo s predavanji po 7 ali še več ur dnevno) ker drugače bi vedel, da smo slušatelji sodelavci pri publiciranju dr. Turčevih pedagoških knjiž, znano bi mu bilo, da imamo — poleg vsega v stroko spadajočega — esperantski kurz, stalna predavanja o filozofiji, dramatična predavanja, pevski zbor, orkester itd. Tudi bi mu bilo znano, da se že dve leti borimo za naše materialne pravice in da ravno tu stojimo na stališču nasprotnem onemu, ki nam ga predbaciva e tovariš in ki nas hoče modeliti v kaste, posebno kar se tiče naših materialnih pravic. Znamo ceniti odlične delavce na mešč. šolah, (če tudi jih je ravno med temi naidličnejšimi nekaj ki so proti vsemu, kar je v zvezi z Viš. ped. šolo), znamo ceniti njih delovanje, a znamo in hočemo braniti tudi svojo čast in ugled ter se ne damo od nikogar blatiti.

(Dalje prihodnjič.)

## Naša gospodarska organizacija.

B. MEDVEŠČEK:

### NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.\*

Kakor je bil še nedavno čisto na tleh moralni prapor naše organizacije ter pa je šele novo gibanje nekoliko dvignilo iz blata tako je tudi kaotično in preživelo naše organizacijsko gospodarstvo. Ni ravno naihuše to, da je tudi temu blizu preobrat, zakaj čimprej je ta mimo, tem prei bo poznal zdrav začetek v novo smer; naihuše je, da traia to abnormalno stanje nemoteno dalje in da se ga hoče celo umetno podaljšati. Nova smer, ki je kakor prava kraška buria temeljito razpihala vso preperelo šaro iz našega idejnega arsenala, se žal ni naimanie dotaknila trohnečeva prahu, pod katerim se duši večina naših gospodarskih ustanov.

Debata o novi smeri se hvala Bogu, bliža h koncu ako nas ne varaio vsi znaki: po pogrebnem zvonjenju in veseljem pritrkavanju bo končno že enkrat začela maša. Če ne bo treba še drugih potrebnih in neopotrebnih priprav in predpriprav in se bo vsa stvar zavlekla v brezkončnost. — Vrednosti časa pač ne znamo še ceniti po zasluženju!

Izmed vseh naših gospodarskih ustanov je kritike vreden in to tudi prenese edino-le »Učiteljski konvikt«, ki je postal po svoji nedavni resurekciji res življenjski faktor: za vse druge pa je zaenkrat na mestu le »De profundis«.

»Učiteljski konvikt« ni samostojna gospodarska ustanova ampak le manoga gospodarske strani naše organizacije. Zato se mora obravnavati le iz splošnih organizacijskih vidikov, v okrilju organizacije in v njenem občem interesu. Le na tak način bo to res važno vrašanje tudi pravilno rešeno.

Učit. konvikt, kakor sedaj stoji pa ni le del gospodarskega kompleksa naše organizacije, ampak je v nem izraženo vse naše organizacijsko gospodarstvo sploh. In sicer vsled njegovih edino pravih odnošajev do organizacije. Imamo sicer v zvezi z našo organizacijo še celo vrsto drugih gospodarskih ustanov, ki pa so organizaciji čisto prej v škodo kot v korist. Ker pa te ustanove obstoia in si lastijo celo odločilen vpliv v organizaciji, je muno potrebno da si to, kvarno razmerje jasno predočimo in ga razčistimo. Potrebno je to sedaj še posebno, ker je res organizacijska ustanova tu. Zato je treba najprej določiti razmerje konvikta do teh ustanov in v zvezi s tem tudi njihovo razmerje do organizacije. Iz določitve tega razmerja pa moramo izvaliti konsekvence ter postaviti konvikt tudi faktično na isto mesto, kamor radi svoje važnosti po vsei pravici spada. Ravno ista škoda za organizacijo za glavno je, ako konvikt podcenjujemo, kakor če bi ga prečenejevali. Jaz vsaj sem videl v začetku v Učit. konv. kost, ki nam jo je v sili vrglo bivše vodstvo naše organizacije in vodstvo učit. gosp. koncerna da na njej z vso vnemo oloje-

\* Vso odgovornost za ta spis prevzema pisec.

Uredništvo.

Te misli sem razvil na prvi odborovi seji reorganiziranega Učit. kon.; po tek drugega občnega zbora 11. pr. m. pa mi je dal povod, da jih izročim širši naši javnosti v prepotrebni pretres. B. M.

mo, a nie pri vsem drugem pustimo ledo na miru.

Vse drugače je, ako gledamo na konvikt kot na veto našega gospodarstva, kakor pa na deblo. V resnici je pa slednje in kot tako ga moramo tudi obravnavati. To trditev hočem v naslednjem dokazati!

Učit. konvikt ni sam sebi namen, je le sredstvo. Niti vsa organizacija ni prvo, ampak le slednje. Naša organizacija — in v tem nazoru moramo biti vsi edini! — je le sredstvo, oziroma vsota sredstev v dosego namena, ki je nam vsem isti. Naše odlično zvanje stavi na nas velike zahteve, ki bi jih poedinec nikakor ne mogel obvladati. Organizacija nam pripomore, da moremo te zahteve, ki so za nas dolžnosti, izpolnjevati: nudi nam potrebne pripomočke in sredstva za to usposablja nas kratko, da moremo svoje zvanje res povolno vršiti. Res, da je država tu, ki naše zvanje določa, vzdržuje in vodi in ki je radi tega tudi dolžna, da nam nudi povolno usposobljenost za ta naš poklic, toda ker so pomočki države pomanjkljivi, obstoja naloga organizacije ravno v tem, da te pomanjkljivosti izpolnjuje in nadomešča.

Iz dolžnosti pa izhajajo tudi pravice. Zopet je naloga organizacije ta, da nam te pravice, v kolikor so nam kratene, izvoiaja in ščiti. Organizacija je torej tudi urejevalka in posredovalka med državo in nami v zadevi pravic in dolžnosti našega poklica: šele potom nie smo deležni vseh tistih pogojev, ki so potrebni za vršenje visokega zvanja, ki je izraženo v potmu: narodna prosveta.

To dvojno nalogo mora vršiti organizacija, ako hoče, da odgovarja svojem namenu, ako hoče imeti pravico do svojega obstoja. — Ne mislim tu posebej raziskovati, v koliko tudi vrši naša organizacija to svojo dvojno nalogo: dotaknil se bom tega le v toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da postavim Učit. konvikt v organizaciji na isto mesto, kamor spada.

V dosego svojega namena, t. i. biti svojim članom vsemu stanu takorekoč, vodnica in pomočnica, ima organizacija dvoje glavnih sredstev: idejno in materialno-gospodarsko podlago. Druga je podrejena prvi, a je ravno iste važnosti, ker od nje sile zavisi jakost prve. Gospodarska osnova je temelj na katerem je zidana duševna veličina organizacije. Če je pa temelj slab, je tudi zgradba, ki raste iz mega, slaba. Uspešna izvedba idejnega programa je nemogoča ako višja ta v zraku in ni trdno oslonjena na realna tla. Krasnoslovie in sentimentalnost sta le koprena, s katero si odeva devica svoje od naivnosti sramežljivo lice, ali pa skriva za njim odvratna mežera svoj razoran obraz... Ločeno torej ta dva dela ne moreta hoditi, ker drug izpolnjuje drugega.

Kako vrši naša organizacija svoj idejni program to je poglavje zase. Konstatirati hočemo le, da ga niti zdaleka ne vrši in ga tudi nikdar ni povolno vršila. Glavni vzrok za to kardinalno hibo je še posebno danes\* ta, da ne hodi z duhom časa in da je radi tega vse mieno nehanie anahronistično. Ker je anahronističen ves nien instroj: idejni in gospodarski! Nien idejni vir je stari, že davno preživeli liberalni nazor, ki je radi svoje dekadence skrajno škodljiv pravemu napredku in njegova največja ovira. V naši organizaciji pa kraljuje ta »živi mrtvec« še z vsemi častmi in straši po meji z vsem svojim starčevskim poljšinilstvom: s »krasnoslovjem«, »delovanjem«, »načeli« in podobno lukničavo navlako. V preteklosti se poživava naša organizacija, medtem ko se tok časa neusmiljeno poirava z njo in jo stresa da škripie v vseh temeljih.

Pa ne le nien idejni del, tudi nien gospodarski temelj je skozinsko anahronističen. Pravi manchesterški liberalizem z vsemi svojimi kvarnimi izrastki! Racionalnega gospodarstva organizacija sploh ne pozna. Posadila je sicer več gospodarskih sadik, toda prepustila je njih rast usodi in se ni brigala več zanje. In tako imamo sedaj gospodarske ustanove, ki so sicer izšle iz organizacije a so radi zerešenege roistva kmalu degenerirale in živijo svoje lastno življenje preko organizacije. Kakor gobe po dežju so se razpasle, da bi jim ne znali več imena, če bi se jih ne bil nedolgo tega nekdo usmilil in bi jih ne bil postavil lepo v vrsto drugo zraven druge, in jih lepo definirai po zasluženju.

(Dalje prihodnjič.)

\* Prva odborova seja Učit. konvikta je bila v iesen lanskega leta!

## DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJSKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI.

(Konec.)

Lesna akcija počasi napreduje. Nabrane smreke imajo šole v Velesovem, Ratečah in Cerkjah.

Šolske igre slabo podpirajo konvikt. Čisti dobiček so nam poslale šole: Št. Vid pri Stični 200 Din, Reteče 50 Din in Cerkle 500 Din.

Skupni dohodki gospodarskega programa do današnjega dne znašajo: Lekarna 8960 Din, Kosmos 3784 Din, Fotografije 1430 Din, Igre 750 Din. Skupaj 14.924 Din.

To je lep uspeh osmih mesecev.

Poglejmo koliko pa bi lahko do proračunu imeli dohodkov gospodarske akcije v enem letu: Če bi lekarno naročilo 400 šol bi bilo 30.000 Din. Če bi učila »Kosmos« naročilo 200 šol, in sicer polovico vseh 20.000 Din. Če bi 1000 učiteljev nabralo po 1 smreko bi bilo 50.000 Din. Če bi 200 šol napravilo igre po 500 Din izkupička bi bilo 100.000 Din. Članarino 1000 članov bi bilo 100.000 Din Razni dopusti in drugo 100.000 Din. Skupaj 400.000 Din.

Torej bi lahko brez vsakega truda dabrli v enem letu skoro pol miliona dinarjev. Glejte in delajte!

Tov. Lapalme se zahvali tov. Pavlovcu za trud, ki ga ima pri gospodarski akciji.

Volitve upravnega in nadzorstvenega odbora. Predlog tov. Repovša: Občnemu zboru predlagam, da se izvoli stari odbor, ker so se vsi člani obih odborov brez izjeme pokazali kot delazmožne in postrtovalne in jim lahko brez skrbi zaupamo.

Občni zbor je predlog soglasno odobril in je bil izvoljen ves stari odbor.

Pri obvezni članarini predlaga tov. predsednik občnemu zboru, naj osvoji predlog o članarini kot pri mariborskem Učit. domu.

Občni zbor na je osvojil predlog tovariša Repovša in Štefeta, da ostani za letoš obvezna članarina 100 Din.

Ker samostojnih predlogov in slučajnosti ni bilo, se zahvali tov. predsednik za udeležbo in zaključil občni zbor.

## Iz naše stanovske organizacije.

### Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO SREZOV MARIBOR, DESNI IN LEVI BREG zboruje 5. juna t. l. v obmeinem Št. Iliu iz običajnim dnevnim redom. Odhod iz glavnega kolodvora v Mariboru po novem voznom redu ob 8.40. Nazaj so ugodne zveze na vse strani. Radi obeda mora vsaka šola najkasneje do 31. t. m. prijaviti število udeležencev upravitelju šole v Št. Iliu. Tov. Vauda vabi k skupni pevski vali, ki bo v četrtek po Binkoštih ob 2. uri popoldne v Narodnem domu v Mariboru. — Vse društvene članice (ice) bližje in dalnje okolice Št. Ilija, ki iz neznanih vzrokov no eno ali več let niso obiskovali naših zborovani v Mariboru (Maribor kot tak seveda izvzet!), potem tudi neorganizirance(ke) vabi, da pristopijo sedaj z veliko gorečnostjo k mizi — odborovi. — Šifanec, predsednik.

= BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 2. juna 1926 ob 9. uri v poslopju bivše sulferanske šole v Sevnici s sledečim dnevnim redom: 1. Društvene zadeve. 2. Predavanja: a) »Predvoina učiteljska organizacija v Rusiji«. (Referira tov. Jakopce); b) »Kosmosova« zbirka učil. (Demonstrira tov. Zomer). 3. Slučajnosti. Pridite vsi, ker bo to zborovanje združeno z društvenim izletom! Za obed se je pravočasno prijaviti tov. Jos. Kladniku. Po obedu zaigra sevniki salonski orkester.

ARGUS je naš najboljši informacijski zavod.

ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike

ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in pravnih stanov

ARGUS-ove informacije so valdar točne izbrpe in hitre

ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd

ARGUS-ov telefon je 6-250, a brzojavni naslov Argus